

Projectplan

Tegenwoordig wordt het meeste voedsel gekocht in grote supermarkten. Het hele jaarrond liggen er dezelfde producten in de schappen. Seizoenen doen er niet meer toe en verhalen van boeren komen er niet tot leven. Hierdoor gaat het contact met de oorsprong van het voedsel verloren. Voor kinderen is dit een gemis, omdat verwondering voor de groeiprocessen op het land en de boerderij heel vormend kan zijn. De boerderij is een rijke leeromgeving.

Initiatiefnemer van het project voor Amsterdamse boerderijeducatie is Vereniging Boerenstadswens (www.boerenstadswens.nl). Samen met Vereniging voor Agrarisch natuur- en landschapsbeheer Water, Land en Dijken (www.waterlandendijken.nl), Natuurvereniging Amstel, Gooi en Vechtstreek (www.vechtvallei.nl), Gemeente Amsterdam (www.dro.amsterdam.nl), Amsterdams Natuur en Milieucentrum (www.amnec.nl) en Stichting Educatief platteland (www.educatiefplatteland.nl) is dit project vorm gegeven.

Wat gaan we doen?

Doel van het project is om kinderen in de basisschoolleeftijd binnen schooltijd een dag daadwerkelijk mee te laten werken op een Amsterdamse boerderij; ze helpen stallen uitmesten, dieren verzorgen, op het land werken etc. Opzet van de dag is dat kinderen de relatie leggen tussen het werk op de boerderij en het dagelijkse eten op hun bord.

Binnen dit project staat de beleving centraal. Deze beleving is het fundament waarop de meer cognitieve educatie kan landen. Dit noemt men 'belevend leren'. Op deze manier van leren zal het lesmateriaal worden afgestemd. Ter voorbereiding op het bezoek aan de boerderij wordt er op school een les gegeven. Naar wat voor soort boerderij gaat de klas en wat is er allemaal te doen? In deze 'opwarmles' wordt een eerste relatie gelegd met het werk op de boerderij en het eten op het bord. Op de boerderij gaat het om de beleving en het gebeuren op de boerderij. In een les na het bezoek zal er verder worden ingegaan op wat men op de boerderij heeft ervaren en gaan de leerlingen dieper in op de relatie tussen het boerenwerk en eten.

Om het bezoek tot een echte beleving te maken is het belangrijk dat het kind een band voelt met de boer en boerin van het bedrijf. Het bezoek is een mogelijkheid voor de kinderen om een echte boer(in) te ontmoeten. Vaak voor het eerst van hun leven. Deze boer en boerin zijn

de mensen die al het werk op het land doen waardoor anderen kunnen eten. Dit project biedt de kinderen een kans om respect te voelen voor de mensen die dat werk doen en om ze mee te helpen. De kinderen blijven van 10.00 uur tot 14.00 uur op de boerderij. Op de boerderij zijn twee begeleiders die echt hart voor het bedrijf hebben.

Om dit mogelijk te maken is het belangrijk dat boeren een reële prijs krijgen voor de boerderijeducatie. Het bedrijf wordt gevraagd twee mensen vrij te maken om de kinderen te ontvangen. In overleg met boeren is deze prijs op 50 euro per uur terecht gekomen. Per bezoek wordt 500 euro gerekend.

In 2008 draait er een pilot van 20 boerderijbezoeken aan 6 Amsterdamse boerderijen. Na evaluatie van de pilot komt er in 2009 een opschaling naar 150 boerderijbezoeken voor de groepen 5, 6, 7 en 8 van het Amsterdamse basisonderwijs om in 2010 en 2011 door te groeien naar 250 boerderijbezoeken. Voor de projectorganisatie is belangrijk dat het enthousiasme onder scholen zo groot is dat zij samen met de gemeente Amsterdam na 2011 zelf de verantwoordelijkheid gaan dragen voor de boerderijbezoeken.

Hoe gaan we het doen?

Bij een eerste inventarisatie onder Amsterdamse boeren is het enthousiasme groot om groepen te ontvangen. Dit enthousiasme geldt ook voor de basisscholen om naar de boeren toe te gaan. Er wordt een website gebouwd waarop een 15 tal Amsterdamse boeren zich presenteren. Zij vertellen hoe hun bedrijf eruit ziet en wanneer en wat hun aanbod is voor de schoolklassen. De school maakt via deze website een keuze naar welke boerderij zij wil gaan. Per email zoekt de school contact met de gekozen boerderij en noemt voorkeurdara. De school en de boer komen zo tot een afspraak en de school regelt het vervoer. De mogelijkheden voor vervoer worden ook op de website genoemd. De facturen van de busmaatschappij en de boerderij komen bij de projectorganisatie. Opzet is dat de school zo min mogelijk administratieve lasten heeft. De projectorganisatie brengt de mogelijkheid tot boerderijbezoeken onder de aandacht. Dit gebeurt via het Amsterdams NME Centrum en de projectorganisatie maakt zelf ook publiciteit bij de stadsdelen, de scholen en de schoolbesturen. De lessen voor en na het bezoek zullen via de website worden aangeboden. Net als ideeën voor onderwijzers die extra energie in het boerderijbezoek willen steken.

De geselecteerde boeren worden vanuit het project getraind en gecertificeerd. Tijdens het bezoek wordt de klas in tweeën gedeeld. De ene helft gaat meewerken met de boer of boerin en de andere helft krijgt een onderdeel aangeboden dat door de boer of boerin zelf is samengesteld. Wat maakt dit bedrijf uniek of wat kun je er anders doen dan het werk met de beesten of op het land?

Het project Amsterdamse boerderijeducatie heeft een looptijd van 4 jaar. De pilot start in 2008 en de uitrol naar 250 boerderijbezoeken is voor de jaren 2009, 2010 en 2011. In deze jaren is de uitdaging om na 2011 de boerderijbezoeken structureel gefinancierd te krijgen. Als stadsdelen en schoolbesturen enthousiast zijn over de boerderijeducatie kan het gemeentebestuur worden gevraagd om hiervoor na 2011 structurele financiering vrij te maken. Boerderijeducatie wordt dan net zo vanzelfsprekend als schoolzwemmen of de schoolwerktuinen in Amsterdam.

De projectgroep Amsterdamse boerderijeducatie heeft de Agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken gemandateerd om de financiële middelen te beheren die geworven worden voor het project. De projectgroep is inhoudelijk verantwoordelijk voor het verloop van de boerderijeducatie. Hans Wilschut zal namens Vereniging Boerenstadswens de projectleider worden en verantwoordelijk zijn voor de praktische organisatie.

Boerderijeducatie als katalysator

Tijdens het organiseren van deze vorm van educatie gaat heel veel informatie loskomen. Welke scholen zijn het meest enthousiast en waarom? Nemen 'zwarte scholen' evenredig deel aan het project? Kunnen wijken, scholen en moskeeuwen worden gekoppeld aan bepaalde boeren? Wat is de vraag uit de stad aan de boeren en hoe kunnen die daarop inspelen? In de begroting van het project wordt in de vorm van zogenaamde kiemen ruimte gemaakt om met deze informatie nieuwe activiteiten te organiseren. Deze kiemen dragen bij tot de ontwikkeling van een betekenisvolle relatie tussen stad en platteland. Het zijn kansen om een structurele relatie op te bouwen tussen stad en land. De GGD zegt duidelijk dat een eenmalig boerderijbezoek van kinderen binnen dit project zinvol is als het een begin is van deze meer structurele relatie. In de kiemen zal worden onderzocht hoe kinderen na het bezoek meer mogelijkheden krijgen om boerenervaringen op te doen in de omgeving van Amsterdam.

Een van de kiemen is het organiseren van bijeenkomsten op de 5 meest enthousiaste basisscholen. Deze bijeenkomsten hebben ook tot doel om de ouders van de kinderen bij de relatie stad en land te betrekken en is gericht op de vraagkant uit de stad. Een andere kiem is een workshop op 5 boerderijen die deel nemen aan het project. Een groep van stedelingen zal op de boerderij in discussie gaan met de boeren over de vraag wat zij als stedelingen graag aan activiteiten op de boerderij zien. Wat is de stadse vraag en hoe kunnen boeren daar op inspelen? Deze kiem is gericht op de aanbodkant. Een derde kiem wordt het onderzoeken hoe het bestaande agrarische aanbod rond de stad ontsloten kan worden voor de stedelingen? Voor de projectgroep is verder belangrijk dat kinderen die weinig de stad uit komen gebruik gaan maken van het aanbod. Bij de pilot is al gebleken dat zogenaamde zwarte scholen weinig

op bezoek zijn geweest bij de boeren. Daarom zal er binnen het project als vierde kiem extra aandacht worden besteed aan deze scholen.

Afhankelijk van hoe het loopt kunnen de kiemen uitgroeien tot zelfstandige projecten. Op deze manier wordt de boerderijeducatie een katalysator om de hele ontwikkeling tussen stad en land een impuls te geven. Boeren gaan zich meer naar de stad keren en publieksgerichte activiteiten ontwikkelen, zoals 'van graankorrel tot brood' of 'van melk tot kaas en boter'. Bij opendagen op de boerderij nemen de kinderen hun ouders mee naar hun boer. En terug in de stad gaan de kinderen hun ouders verleiden meer streekproducten te kopen, want dat komt ten goede aan de boerderij waar zij zijn geweest. Het ontwikkelen van een streekrestaurant lijkt een goede optie, zeker als daar een soort van VVV functie bijkomt, die het agrarische aanbod rond de stad ontsluit.

De kiemen zullen worden georganiseerd met verschillende partijen, zoals Vereniging Boerenstadswens, boerEnbuur (www.boerenbuur.nl), De Smaak te Pakken (www.smaaktepakken.nl) en verschillende organisaties van boeren rond de stad, zoals Groene Hoed (www.groenehoed.nl), Groene Hart Kloppend Hart (www.groenehartkloppendhart.nl), de verschillende agrarische natuurverenigingen rond de stad Amsterdam en het LTO-Noord.

De Smaak te Pakken wordt gevraagd om verslag te leggen van de verschillende activiteiten, zodat de bevindingen met meerdere partijen kunnen worden gedeeld. Zij zullen ook vanuit hun expertise zorgdragen dat voor de kinderen het belevingsaspect optimaal is op de boerderij en letten op de kwaliteit van de ontmoeting tussen kind en boer.

De Universiteit van Wageningen zal meer kwantitatief onderzoek doen naar de effecten van dit project bij deelnemende kinderen. Deze Universiteit doet al onderzoek naar boerderijbezoeken. Vaak duren deze bezoeken 1 ½ uur. Interessant is het effect op kinderen als ze 4 uur op de boerderij zijn en daadwerkelijk meehelpen. Daarnaast zal de Universiteit een bijdrage leveren bij het verzamelen van kennis hoe de stad/ land relatie structureel kan worden uitgebouwd. Zij zullen de uitkomsten van de kiemen daarop beoordelen.

<http://www.boerderijeducatie-amsterdam.nl>

januari 2009

